

शीगरोशायन म॥ मेवाधिचभंरुनीव कृ गिका पादमेवच॥ वृष कृनिक पादोनरोहिरागी मृगशिरार्धयो ॥ मिथु
न मृगमर्द्धाद्रात्रिपादं पुनर्वसु ॥ कर्कटादि पादेकं पुष्या श्वेमेवच॥ शिंहो मघाचपुर्वाचउत्तरापाद
मेवच॥ कन्यात्तरात्रियं पादं हस्तचित्रार्ध मेवच॥ तुलात्रिचित्रार्ध स्वातोच विशाखाच पदत्रियं॥ वि
श्विक्कोविशाखपादेकं अनुराधाज्येष्ठ मेवच॥ धनु मूल पुर्वाच उत्तरा पादमेवच॥ मकरोत्तरात्रि
यं पादं श्रवणा धनिष्ठा यो॥ कूभधनिष्ठा सतभिमा पूर्वभद्र त्रियं॥ मी पूर्वोभपादेकं उत्त
रभद्रचरेवति॥

नतिभवकस्याः रेखाः प्रसन्नचेतः
 विमलमित्रमयः तथा प्रह्लादप्रिय
 स्थापिते प्रह्लादः किं वं म
 साविताग्रहमाह

नारायणनामाचार्योऽहं-तत्सत्पीतवर्णपद्मांवरं यस्य तं-विद्युत्का घनं मिथुनं शध्यालिङ्गितं रुक्मचं दमिवाह्लादकं श्रीरुक्मं प्रणम्य
 कायवाङ्मनोभिरन्ता-चमत्कारचिन्तामणिनामानं ग्रंथं संप्रवक्ष्ये संम्यक्प्रकारेण स्वयामीत्यर्थः १ कृष्णतः शदायमानस्य किं किं
 गीजालस्य-कष्टिर्वङ्गुक्षुद्रघटिका-समूहस्य-कोलाहलेन कृष्णप्रकारेण ग्रंथं युतं तच्छब्दे तदमानसं च शुलसत्पीतवासो वसा

श्रीगणेशाय नमः ॥ तत्सत्पीतपद्मांवरं रुक्मचतुर्मुद्रागध्यालिङ्गितं विचिन्तय ॥ घनं संप्रण

म्याचनारायणाख्यमत्कारचिन्तामणिं संप्रवक्ष्ये ॥ १ ॥ कृष्णार्ककिंगीजालकोलाहला

ख्यं तत्सत्पीतवासो वसानं चलंतं ॥ यशादागगोयोगिगामप्यगम्य भुजैर्मुकुटं घनं स्पाम

वगा ॥ २ ॥ चतुर्लक्षजतिर्मेहदोधमृच्चैः प्रमथ्यैव विद्वज्जनान् रूढतोः परायुक्तिरप्य

तुमिह प्रशङ्गं भुजंगप्रयातः प्रवक्ष्यं कर्णाम् ॥ ३ ॥ न च तव चराः स्थापिते किं भवकेन

चेत्स्फुरगाः स्थापितेः किं ग्रहे देः ॥ अभावोदिता स्पष्टताकाज्ञहेतुः फलेव पूर्वं कुवे

तानि तस्मात् ॥ ४ ॥ तनुस्थो रविर्मुगयिष्विविधतेः मनसतपदारदायादवगात्

तस्मादोस्यष्टाः खेचरा लन्वादिभावाश्च साध्या इति वृत्तस्वर्ण

भावः अथ ग्रहभाव स्पष्टीकरणो हेतुः प्रयोजनं भुजंगे इति शेषः यतः फले रवजंतो सर्वं ज्ञायते तस्मात्

पठे सोचि लुङ्गि
 पिंगलो कृत्वा च
 रासु
 यदि छेदो भगः शंकराय चतुर्ध्वजं
 प्रथमपादः पठनीयः

यस्य नरस्य लयभावकुंडलिकायां धने लयाद्वितीयस्थाने भातुः सूर्यः सपुत्रो भाग्याधिकः श्रेष्ठः भाग्यः
 सातः वतुष्या सुखंगजाश्वादि सौख्यं लभे ^{दिति शेषः च पुनः स्वर्गस्य सद्यये याति गच्छति धर्मा}
 दिक् वये स्यं कुर्यादिति भावः ^{जायया निमित्तं तद्वत्तया कुटुंबे स्वबंधुविषये}
॥ वपु पीड्यतु वातपित्तनानि त्वमवपय्यद न ह्यासहीद्वि प्रयाति ॥ १ ॥ धने यस्य भातुः सभा
 ग्याधिकं स्यात्तुष्या सुखं सद्यये स्वं च याति ॥ कुटुंबे कलिर्जायया जायेत च क्रिया निष्फला
 याति लाभस्य हेतुः ॥ २ ॥ तृतीये यदाहर्मगिर्जा नमकाले प्रतापाधिकं विक्रमं चातनोति ॥
 तदा मोदरे सपते धर्मचारि सदाहर्मयः संगरे शनो ज्ञात ॥ ३ ॥ तुरीये दिने शोति शोभाधि
 कागज्जन्तः सलभे द्विग्रहं वंधुतोपि ॥ प्रवासि विपक्ष्या हवमान भर्गक सचि त्वां शोभि
 भवेत्तु स्पचरः ॥ ४ ॥ सुतस्थानो पूर्वजापत्यतापी कुशाग्रामति भास्के मित्रविदा ॥
 वं चरा सचकोपि प्रमादि स्मात् काउगगादि जाभावनीया ॥ ५ ॥ ॥ १ ॥ पुष्वमक द्वास्का
 तस्माद्देतोर्वपुः स्वजनेभ्यः किमुता न्येभ्यो वकं तहं तथा विमुक्ता हवेशतु संग्रामे मानसभंग मनुज भेदा प्रो
 ति उवासी विदेश गमन शीलो भवेत्तु तथा तस्य चेत्तो मातु संकटा चित्तशान्ति भवेत् सदा व्याकुल स्यादित्यर्थः
 ४ भास्के सुतस्थानो नृपं वसे पति नरः पूर्वजापत्यतापी पूर्वजस्य प्रथमजातस्योपत्यं सपुत्रतोषी स्ताप

यत्ने सत्तममायुः प्राप्नुयान् नार्थवत् ॥ १ ॥ तीर्थगमनं शक्तिं भवेत्तु संग्रहस्य
 स सदा रिक्तयः शत्रुनाश साधनं ॥ २ ॥ नरस्य लयभावकुंडलिकायां धने लयाद्वितीयस्थाने भातुः सूर्यः सपुत्रो भाग्याधिकः श्रेष्ठः भाग्यः
 तुरीये दिने शोति शोभाधि कागज्जन्तः सलभे द्विग्रहं वंधुतोपि ॥ प्रवासि विपक्ष्या हवमान भर्गक सचि त्वां शोभि
 भवेत्तु स्पचरः ॥ ४ ॥ सुतस्थानो पूर्वजापत्यतापी कुशाग्रामति भास्के मित्रविदा ॥
 वं चरा सचकोपि प्रमादि स्मात् काउगगादि जाभावनीया ॥ ५ ॥ ॥ १ ॥ पुष्वमक द्वास्का

यदि सूर्यः तथा लोभास्य हेतुः प्रागल्भ्या क्रियापतिः फलापति
 कर्तो विद्यता इत्यम स्यात्तु नरस्य हेतुः फलं स्यादित्यर्थः २ जनका
 जेत्तु तीर्थो यदा अहर्मगिः सद्यः सदा सपुत्रस्य प्रतापाधिकं विक्रमं चातनोति च पुनः मोदरे श्रीतिभिः २
 तुरीये दिने शोति शोभाधि कागज्जन्तः सलभे द्विग्रहं वंधुतोपि ॥ प्रवासि विपक्ष्या हवमान भर्गक सचि त्वां शोभि
 भवेत्तु स्पचरः ॥ ४ ॥ सुतस्थानो पूर्वजापत्यतापी कुशाग्रामति भास्के मित्रविदा ॥
 वं चरा सचकोपि प्रमादि स्मात् काउगगादि जाभावनीया ॥ ५ ॥ ॥ १ ॥ पुष्वमक द्वास्का

तथा प्रयोगो यात्रायां निबोद्धेर्भेदहेतुमिविषादेदुःखं करोति मार्गवोर कृतकुंठनवशाद्दुःखं प्राप्नुयादित्यर्थः मातृकुले
 नादुर्वंशेतथा चतुष्टयादतोऽश्वादिष्वपि पत्तिः भयवा मातृकुलाद्वा हनपतनाच्चेति पशुघाताद्वा दुःखं भवेदिति
 कथयिकये सत्यतामः ३ ^{अप्रत्यक्षमपि} प्रतिवादिष्यु कदाचिन्नित्यो मे तित्तमेव ३

यस्य वष्टे तनोति व्ययं राजतोमित्रतोवा ॥ कुले मातु रस्य चतुष्टयादतोवा प्रयोगो निबोद्धेर्वि
 वादं करोति ॥ ६ ॥ ^{युनाथोयदाद्यूत} यातो नरस्य प्रिया तापनं पिदपि पीडा चैव
 ता ॥ भवेत्तु छलधिः किये विकये वा प्रतिस्पृहं यानेति निद्रां कदाचित् ॥ ७ ॥ ^{कियाल पदं त्व}
 सुमे भोजं विदुषीयं दारा भजेदाय्य वसु ॥ वसु क्षीणा तादस्यु तो वा विलं वा द्विपदु ह्यनाभा
 तु रं विधत्ते ॥ ८ ॥ दिवा नायको दुष्टता को रायानेन चाप्रति चिंता विरामो चेतः तपश्चर्य
 यो न छयापि प्रयाति क्रिये नु गतां तपते मोदो रण ॥ ९ ॥ ^{प्रयातो} भुमान् नयस्य मेरु रणो र्म
 श्रमः सिद्धिदो राजतुल्यो नरस्य ॥ जन न्यास थाया त माते नोति क्रमः संक्रमे दस्तु भेर्विपु

नरस्य जनन्याः मातृया ततो रणो दुर्वै केशी आ तनोति विस्तारयति तथा ॥ ^{अस्य श्रमपराक्रमेण} जनतुल्यः सिद्धिदो र्म यमवत्सवार्थ
 साधकः स्यादित्यर्थः वध्नभेः प्रियेः मित्रपुत्र ॥ ^{यतो दुष्टतापहो हत्व मत्त एव चिंता विरामः} शान्ति रस्य चिंतो नोवाप्नोति २
 कलत्रादिभिर्विप्रयोगः ततः कुमोद्भावः संक्रमेत्संभवेदिति तात्पर्यार्थः २

श्री
 विदुषी प्रदाता नितिका अथवा वक्त्र भक्ष्यमपि भजत ४ दृक्ता नो क्षी रादि
 तो र्ध्वं लो वा म द्यो ज्ञा ना तस्या द्वा वक्षु क्षीणा तादु यमही तता गुह्यना विप
 सरस्यी क विंते ५ दिव्य विप्रयक पातज नमो केशाः ३

राम
 २

विषुध्नो गोऊती राज गोदयक कटने यल्लः सुनवयुखा लय गोवनाथ
 धं न नाधिका रणो आनंद लावण पु रणो प्रमोदने युं शप दु कं शे जल
 मे कपिता म्पराशो अथ मवम रति ते दी गिग देहं मंदवर्जि दार प्रधन
 गड मुके मति हिते वाओ जरीन वधि मवव मे क रीपे

मपकारतः स्वदमं राजदत्त मुद्राधिकारादने कथाश्रयोगगा आदि संपदः श्रेयो लभेत् किंच प्रतापानले शत्रवः संपतंति तदुत्तमाधिकारदा
 स्थितिभावः तथांगे डवाना मपत्यानी दुःखं च संलभोदतिपिने नान्वयः २ उपिह्यादी अथ प्रदे उपिह्या पदः पिह्य मरणा ननु हा हातिः स्यात् ३
 लाभापवात भवगे र्वास्त १०

योगः ॥ १० ॥ रवौ संलभेत्त्वं च लोभो पयोते नृपद्वार तो राजमुद्राधिकारात् ॥ प्रपातानले
 शत्रवः संपतंति श्रेयो ने कथा दुःखं संगो डुवानी ॥ ११ ॥ रविर्द्वादशे नत्रोगं करोति विपक्ष
 हवे जायते सो जय श्रीः ॥ स्थिति लब्धया लीयते देह दुःखं पिह्या पदा हानि र ध्व प्रदेश
 ॥ १२ ॥ इति रेव समादि ॥ अथ च नृप तत्वादि ॥ विधुर्गो कुलीश जगः सु पुं स्त्रो धनाक्ष
 मान नृ लावण पूर्ण ॥ विधने धर्म क्षीणा दे हं दरी दं जडं शत्रु हि न न शिष्य लगे ॥ १ ॥ हिमां
 शो व मुस्थानगे धां न्य लाभं शीरेति मो र्व्य वित्ता मोंग नानी ॥ कुं दुवे रति जायते तस्य तु
 दा वशी दर्शने यात्रि देवांग नापि ॥ २ ॥ विं धौ विक्र मे विक्र मे गौ ति वि त्तं तपस्वी भवेद्ग

नृनीये दो विक्रमे गौ धमे न वित्तं धन प्राप्नोति भागिन्या सुंदर स्त्रियारं जितो लोभ्य मा नो पित प स्वी धर्म गो वे जयं त्या
 धर्म धजित्वे न प्रतापो ज्वलो यशः शोभितश्च भवेत् तथा तस्य साहजं भ्रातृ भवे सर्व सुखं कियं जेत्ये त्वं दुःखं भवेत् १

नितिन संतप्ताः
 २ कीशक देव स्वर्च भु मु गु द्वा रति अल्प प्रणिर्जायते भवेत्
 तथा दग्नि तस्मि सु तस्य दष्ट देवांगना पिचशयाति किं मु तोय
 यो विरु अति सुं दर स्यादि तिनार्कः २

यं धुगश्चतुर्थं त्रिजन्मा चंदो यदा तदा पुनो वांधवेः सोऽयं सुतस्त्री गणा सुत्रकलत्र समृद्धा सम्पत्कृतोऽयं संतोऽयं संदेव नृपदार
सर्वधिकारी राजदार सर्वकार्यकर्ता आदि मे प्रथमेव यस्मिन् दशं तैव याति प्राप्नोति साधिका रोपि महो देगवानिति भावः २

ज्वलो
रिमिनीरजितोपि ॥ कियच्चिंतयेत्साहजंतस्य ॥ ३ ॥ प्रतापो धर्मिणो वै जयंत्या ॥ ३ ॥
यदावं ॥ धुगो वांधवे रचिजन्मा नृपदार शर्वाधिकारि संदेव ॥ वयस्मादिमेता
दशे नैव मोरव्यं पुनस्त्री गणानोऽयमायाति सम्पत्क ॥ ४ ॥ यदा पंचमोऽयस्य नक्षत्रनाथो द
हा तीर्ह संतोऽयं मेव ॥ मतिर्निर्मला रत्न लाभं च भूमिं कुप्ते देन ना नाप्रयो व्यावसायात्
॥ ५ ॥ रिपो राजते विग्रहेणापि राजा जितास्तोपि श्रेया विधौ संभवन्ति ॥ तदग्रेऽप्येति प्रभा
श्रेयशोपि प्रतापो ज्वलो मातृ शीलो न तद्वत् ॥ ६ ॥ देहदाराः सप्रेमं शीतस्मिन् धनित्वं भ
वेदध्वनि ज्यतोपि ॥ रतिं स्त्रीजनेमिष्ट भुलुध्वचेताः कृशः कृष्णपक्षे विपक्षाभिभूतः
सप्तमेशीतरश्मिर्दारसंस्त्रीसुखं अर्थवाणिज्यतो विदेश व्यापार धनित्वं मपि ददते - कृष्णपक्षे तु स्त्रीजने रतिं तद्वायणा मार्कि
ननु तसुखमिष्टभुलुध्वचेतामिष्टभुजिचेतो यस्य सकृशोऽवतो विपक्षाभिभूतः शत्रुभिः पराजितो भवेदिति शेषः २

रिपोऽयं भवति विग्रहेणापि राजा जितास्तोपि श्रेया विधौ संभवन्ति ॥ तदग्रेऽप्येति प्रभा
धुतः सन राजनेमि
ता अपि भूराजो
यः पुनः स भवे
ति तथा जान
रिजालमस्यास्तीति सत वताह ज्ञेय
स्मृतिरिति शेषः ३

भो यवहार एवमोयवसाय एवमवसाय
राम
प्रयावद्वसुतोभाः स्मृतिरिति शेषः ४
४ कुशीदेन कलान्तर
उद्यममस्मान्ता

तस्यगेहे भैषज्यं भिन्नं वेद्यानामियं सदा काथमुज्जोदकानि पवेत् - जराश्रमिभूतत्वे सति तन्निवारणाय वहवो वेद्या पत्नवतस्य
 रिति भावः कर्हिचिद्वारिभूता जलतिदातभव महा व्याधयो राजरागादयः भीतयोजनानि मज्जनभयाति संकटाति दुर्जनादिज
 नित वंधनातिदुःखति भवन्तीत्येव क्लेशकृत्कष्टकारकः शरीः यद्यद्व मस्थो **समुद्रांगज अधिमुते बह्वेखगेदसं सति यम**

॥७॥ स भौ विद्यते भैषजी तस्यगेहे पचेत्कीर्हि चिक्लाथमुद्रोगादुत्पानिः ॥ महा व्याधयो भीतयो
वारिभूताः शरी क्लेशकृत्संकटा न्यस्य मस्थः ॥ ८॥ तपो भावगे ज्ञा क्लेशजनस्य पुजाश्चिद्वि
जावन्नेन स मुवाच ॥ भवत्येव भाषा धिका यो वनादे शीरे सुखे च द्रवसाह संच ॥ ९॥
मुखं बांधवभ्यः खग धर्मा समुद्रांगज शनो शादि तोपि ॥ नवीनांग नो वे भवे सु प्रियत्वं पु
राजात के सोख्य मेल्य प्रयाति ॥ १०॥ लेभेत् भूमि पादि नुना ला भेग न प्रतिष्ठा धिका रं व
शि कमेण ॥ श्रियो था श्रियो तपुरे वि श्रमं कृत् क्रियो वे कृति कृ त्य का वस्तु लाभः ॥ ११॥ श
शी द्वा रेश शत्रु नेत्रादि चित्रा विचित्रा मदा स व्ययो मंगले ॥ पितृ व्यादि मा न्या दिर्ज्ञो त
 दादशेश शीचेत् - शत्रुतो भयं - नेत्रादेर्विकारेण चिंतविचिंत्या ज्ञेया - मंगलेन विवाहादिकार्येण - सद्ययः शोभने कुटुंबादौ द्रव्यत्वा
 गः पितृव्यादि मात्रादित पितृव्यासित भ्रातुरादि शब्दात्सुत वनितादिभ्यो - मातुः सकाशादादि शब्दात्तपितृ कुलेभ्यश्चांतर्मनसि
 विद्यादौ दुःखं प्रियां प्रियत्वं स्वल्प संतोषत्वं तेषां तेषु वा विरागित्वं भवेदिति शेषः - च पुनः कामं मनोभिलषितं न प्राप्नोतीत्यर्थः -
तसोख्यं यदा पु रोजा म्रे भवतीति पुरगणां जातको भृत्यस्तस्मिन् स्वल्पे प्रयाति प्राप्तेति त्वर्थः १०

ताभर्गने कदशा मोर्ते इना च इरा
 प्रकृष्टो विकारा वराणि सामान्यता
 नः पुनः गृह मध्ये प्रियो धनानि
 वनि - नद्या वसुभ्यो नाना पदार्थेभ्यो
 प्रथममुते ल्यमोर
 श्रमिपा
 दमः सकाशात् क्रमेण
 ५ व्यस्तं वर्त्तमाना जन्मन - अथा
 त्रिज्येवतिना विभ्रम सिधिरा भ
 नामः क्रियावेकानि कृ ता कर्मकानि
 भवति तस्यः ३

विवनसूरत्वं - नत्व
 शीलव्यवहारादि
 हेतो भाष्याधिको
 भक्त्येव तथा शरी
 हे सुखं व्याह सं नप्रा
 गत पंच चंद्रवद्धो
 भनं अथवा कदा
 चि द्भ्रमानं कदा
 चि द्भ्रम्यमानं भव
 तीत्यनेनैवान्वयः
 यत्त्वं पुनरुपवक्ष्य
 मत्वं तथा पुनो जा
 नके पथ ममुते

विलम्बे कुजे भौमे सति दंष्ट्रा लोहाग्रिभीतिः कलत्रादिघातः स्त्रीपुत्रनाशशिरोनेत्रपीडाफलानां कार्यसिद्धिविपाके परिणामे स
 देवप्रतिकार्यमुपसर्गो विद्यो भवेदित्यग्रे शास्त्रयः अतएव मानं तपेत् तथापि द्वितीयकेशरिकं सिंहे वदु घ मीस्यादिति भावः २
 यस्मिन्ने द्वितीयस्थाने अंगारको भौमे भवेत्तस्य विघ्नमाने लब्धिधने वा सति कुटुंबे स्वजनविषये किंन किंचित्फलमित्यर्थः यथा मर्कट्येवानरः कंठ
 हारं कुजाग्रिकं संभारोपितं गुजादिरचितं हारं वायुने रक्षसि तथा सोपि कृपणो धनं रक्षति न तद्वत् कदाचिदपि कुटुंबे योगाय भवतीति भावः

द्विषादानं चाप्रोतिकासप्रियाल्पप्रियत्वं ॥ १२ ॥ इति चन्द्रस्पतन्वादि ॥ १२ ॥ अथ कुजस्य
 तन्वादि ॥ विलम्बे कुजे दण्डलोहाग्रिभीतिः स्तपेन्मानसं केशरी द्वितीयः कलत्रादिघा

शिरोनेत्रपीडाविपाके फलानां सदैवोपसर्गः ॥ १ ॥ भवेत्तस्य किंचिदप्रमाने कुटुंबे धने न ग
 रकोयस्य लब्धे धने किं यथा चायते मर्कटः कण्ठहारं पुनः समुधं को भवेद्वादभग्नः ॥

२ ॥ कुतो वाङ्मवीर्यं कुतो वाङ्मूलक्ष्मीस्तृतीये न चेन्मौगलोमानवानां स होथव्यथा
 भण्यते के न जेयां तपश्चर्यया चोपहासं कथं स्यात् ॥ ३ ॥ यदा भूमुतं स भवेत्तूर्य्य भवेत्तदा किं

ग्रहाः सानुकूलजनानां ॥ सहर्षगमौ रव्ये न किंचिद्विचित्रं कृपावस्त्रभूमिलभेत भू

यथा भूमुते तूर्य्यभावे चतुर्थस्थाने संभवेत्तदा जनानां ग्रहाः सानुकूला सफलदा कितेनेत्यर्थः तस्मात्सहर्षगमौ रव्ये न किंचिद्विचित्रं कृपावस्त्रभूमिलभेत भू
 जितितं सुखं न किंचिद्विचित्रं तथा भूमिपला द्रजः सकाशात् कृपावद्व्यावस्त्रं च प्रसादं भूमिश्च ग्रामादिस्तो कृपावस्त्रभूमिलभेत भू

तथा तस्य वादनं प्रपणं जितः पुनः भूयोपि विवादाद्यर्थं स सुखे को
 पि भवेदति सुखतरः स्यादिति भावः ३
 गम ॥ ४ ॥

१ गुरुवीर्यं भुजवलं कुतः कुतो वाङ्मूलक्ष्मीः स्वभुजोपाधिने इव्यं स होथव्यथा
 आह पीडाकेन म भण्यते कथ्यते न केनापि तस्यार्थः न्युनः तपश्चर्यया
 पलासं जनलवणं ॥ २ ॥ धर्कते वा साद्ये वा मानवानां हृत्तन्त्रिणं
 गलं न च सत कु नो ह्ये ॥ भौम एवैतन्मूलो स्यादिति भावः ३

मम नैरिनीजः कुजस्य हि नोवादिनां प्रसहने ननु नपीडनादिभिः सु
दुःखं पुनः कुजस्य भोक्तुः परमदकारो न थादयति ननुः खीरं सोनाश को
धोऽयं न भूयः कुरुतिकायां स प्रमोदिता ननुः कुरुतिकायां कुरुतिका
वतस्य निद्राः शत्रोऽयः तथा अमुद्रा ननुते न नाभिः शत्रो नपाणि प्रहस्य

प्रमम कुजे जाठरोमि रदा शक्तिर्वलीयात् प्रवतः किल्विषे पापेपि भनल्यः मृदुसी मतिः स्वात्त्वयं चांत मनीसि दुग्धव तप्यते
सदेव व्याकुलः स्यादित्यर्थः तदानीमेक एव कुजो जातु मप्यत जात सपत्यंति हंति तु माख्येव ॥ १ ॥
वष्टे रिपु भवि अंगार के भो मे सति शक्ति मंतः सवहो हि यय सच वलदंगे रिता स्यो गेरमायो भिरे वोत्सारि ता संगरे संग्रा मे
नति हंति शत्रुः पलायत इत्यर्थः तदमदि स्त्रि विहा र वृद्धि मातु लेयो माह स हजज सुखि स्यादिति तथा विनं दव्यं वि लीयते न
मिपा लात ॥ ४ ॥ कुज पच मजाठरा गन वलीया न जातं तु जातं निहं त्ये क स व ॥ तदानीम न ल्या म
तिः किल्विषे पि स्वयं दुग्धव तप्यते तः सदेव ॥ ५ ॥ नति हंति वष्टे ॥ यो गार के वे तदंगे रिता संगरे
शक्ति सक्तः ॥ मनीषा मुखी मातुले यो न तद्वलीयेत वि तं ल भे तापि श्री ॥ ६ ॥ अंनु द्वा र भूते
न पाणि ग्रहेण प्रयागे न वाणि ज्यतो नो नि हतिः मुकु र्भे गदः स्पर्द्धि नो मे दिनी जं प्रहारा
दनेः स प्रेम दंपति द्वः ॥ ७ ॥ शुभां स स्प किं वि चराः कुर्युरं न्ये विधाने पि चे द ह मे भूमि
मनुः ॥ सखा किं न शत्रू यते सत्कृते युयते कृते भूयते चोपसर्गे ॥ ८ ॥ महो ग्रा मति भाग्य
वितं महो ग्रं तपो भावणां संगल सं को रति ॥ भवे न्ता दि मः श्याल कः सोदरो वा कुतो वि च
अहमे भूमि मनुभो मय्ये न स्प विधाने भाग्ये पि अत्ये शुभाः खे चराः किं कुर्युः कुजस्य दुष्ट फलं दत्ते न शुभ फल प्रति वंद कत्वा
सत्कृतो मानि तो पि सखा किं न शत्रू यते शत्रु रि वा चरति पयले कृते पि उपसर्गे विधि भूयते प्रास्व काये विघ्ना सं भवंती
त्यर्थः ॥ तपो भावना नव मस्थि तो संगत सं नर भाग्य वितं भाग्ये न वितं द्रव्यं यस्तं महो ग्रं तं जस्थि तं करोति तथा म

विवाहिगानुता दानि ज्यतो व्यापारतो पयारोतया चागामा
निकृति ते सवपति स्यागं संस्यदित्यर्थः विवाह सया पात्माह
सोभा दाव ह्मकाले विच्छास्यो भवेदिति भावः ॥ ७ ॥ २

अथ सप्तमः स्वर्गः कर्माणि तथा शताक्षरं योपि लोहं धातुः राजपुत्रोऽपि
 तत्सप्तमोऽनं कामः कर्माणि भवन्ति वरजमानः समाप्तमोऽपि धातुः कामो भवति
 ति भावः शुभा किं च ५५ इति भवति भवति भवति भवति भवति भवति भवति भवति
 शोरा इत्यं का कति ५५ इति भवति भवति भवति भवति भवति भवति भवति भवति

होया अति कुरा मति भवेत् आदि मः प्रथम शाल की वनिता धातु न कतः सोदरः स्वधातापि न भवेदित्यर्थः तथा विक्रम क्रियमा
 गोष्ठ म वि पा के फल काले तु छला भो भवेत् तु छ स्वलो ला भो भवेत् यदि मध्य भावे दशमे मंगल हस्त कले किं मंगल म पित
 खस्थे मो म एव कल्याण कार्य स्यादिति अतिशयोक्तिः तथा जने भृत्ये भृत्यते बहु भृत्यः स्यादित्यर्थः असौ तंरः स्वतः स्व सो घ
 मो देव सिद्धि संपन्न कार्य च तसी यते लोके सु मंडलायते तथा च वरा को ही न कलो द्वोपि द्वितीयः कंठीवरः किं सिंह उल्ल
 म सु छला भो वि पा के ॥ ५॥ कुले तत्प किं मंगल मंगलो नो जने भृत्यते मध्य भावे यदि स्यात् ॥ स्वतः
 सिद्ध रा वा व तं शीयेत मो वा को पि कां रिव रं किं द्वि त्रिय ॥ १० ॥ कुज पी डये ला भे गो पत्य शत्रु न
 भवेत् स मु रवोऽपि प्र ता पा त धनं कर्तुं गो धने वा हने वा स ह ॥ ११ ॥ व पी शू म भा वा त ॥ ११ ॥ श
 ना क्षो पित स क्षो ला ह द्या ते कुजो दा द शो र्थ म् ना सं को ति ॥ मृधा किं व दं ती भयं द स्यु ता
 वा क ति पा धी हे तु दु खं वि चि त्तं ॥ १२ ॥ इति भो मत न्वा दि ॥ १२ ॥ अथ बु ध त न्वा दि ॥ व
 धो मु त्तं गो मा ज ये द म् पी र वी र्या धो वे र्या री री ते भा जः ॥ ज ना दि व चा मी क री भू त द ह
 श्रि किं सा वि दो दुः श्रि त् किं सा भ वं ति ॥ १ ॥ ध ने वृ धि मा न् वा ध ने वा द्गु ते जा स भा प्र ग
 परा क म स्या दि ति भा वः ११ लो भगः कुजो भो म अ प त्या नि च रा त्र व श्व ता न् पी ड ये त्था दु मुखः आ को श को पि प्र ता पा ते जा
 धि क त्वा त् स सु खो लो क द र्श ती य स को भ वे त् गो ध ने वा ह ने वा ति मि त्ते स्ते र्था हो वा दि व्या पा रे शा ध ने पे शु न्य भा वा च
 उ ली ति लो क प्र सि द्धा द र्थः शून्य ता द्वा ह नि ता च स रु दे क चारं भ वे त् ११ दा द शो व य भा व गः कुजः अथ

कुं खं वि चि त्तं १२ ॥ ५५ इति भवति भवति भवति भवति भवति भवति भवति भवति
 यो व र्णा दि का तो भ ॥ ५५ इति भवति भवति भवति भवति भवति भवति भवति भवति
 दुः सा ध्या भ वं ति १ ॥ ध ने वृ धि मा न् वा ध ने वा द्गु ते जा स भा प्र ग
 ज प ता प वा न् - ध मा सं ग त वे दि त्त म मा ज स्या व्या स र व भा स ते म म

लुप्तपुत्रे बुको युवत्या स्त्री समुखं परं तु भोगे रति समये तु च स्वल्पं कालं स्थायी वीर्यं वीजं च विधत्ते तथा हेमवत्सु वर्णं तु ल्यो देह
 मो भां शरीरं कोति तत्तं पदं पृथिवी वा अमुकं तु मनु विधानं तत्र क्रोति समर्थो भवत्यन्वय इति शेषः तस्य को ति लक्ष्मी
 र्वाति श्रेयासा दित्याशयः अलं गतो वयं सु सर्व फलं विकलं विदधातीत्यर्थः ७ रं ध्वगे अष्टमस्य राजपुत्रे च द्रुमु नी ते सति
 शतं जी विन शतायु षश् त ह स्वदेशे देशांतरं च विभ्रुता ति ह्यना तले न ग नृपा द्रुमु नः सकाशा दि क्रु पा द्रुव
 वेद ह शी भौ न शक्रा तिस पदो वा तु क नु ॥ ७ ॥ शत जीवि नो र ध्वगे राज पुत्रः भव हृदशा
 तरे विभ्रुता स्ते ॥ निधानं नृपा द्वि कथा दाल भं ते युवत्पुत्र भव की ड न प्रीति म नः ॥ ८ ॥
 उधे धर्मगे धर्म शिलो ति धी मान् ॥ भवे दी क्षितः स्वर्द्धनी स्नान को वा ॥ कुलो द्योत क
 त् भा नुवत् भूमिपालात् पता पाधिको वा धको ड मु खाना ॥ ९ ॥ मितं मं वेदे नो मि
 तं संलभे तः प्रसा दादि वैकारि सौ राज वृत्तिः ॥ १० ॥ उ धे कर्मगे पूजनीयो विशेषात्
 पितुः संपदो नी ति द राडा धिका रात् ॥ १० ॥ विना लाभ भा वा स्थितं भ्रंश जातं न ला
 भो न ला वन्त्य मा मि ॥ कुत कं त्य को दा ह दानं च देयं क थं भू मु रा ल्य क्तं तु आ भ
 रहा रान्निधान द्रुम संवयं पदं तु द्रुवैर्क डने स्त्री केलि मंत मं न सि प्री ति मुखे ल भंत प्राप्नुवं ति ॥ ११ ॥ धर्मगे नवमस्य उधे अति
 श्री नान् धर्म स्त्री मातृ रण्य लो दी क्षितः सो म गायी स्वधु ति ह्यना तको गंगा स्नान व्रती भा नुवत् कुलो द्य क्त वं श
 प्रकाशक भूमिपा दा नृपा द पि पता पे ना धिका ड मु खाना सु ख र द्रुजनां वा धको हिं स को भवेत् ॥ १२ ॥ कर्मगे दशम

लुप्तपुत्रे बुको युवत्या स्त्री समुखं परं तु भोगे रति समये तु च स्वल्पं कालं स्थायी वीर्यं वीजं च विधत्ते तथा हेमवत्सु वर्णं तु ल्यो देह
 मो भां शरीरं कोति तत्तं पदं पृथिवी वा अमुकं तु मनु विधानं तत्र क्रोति समर्थो भवत्यन्वय इति शेषः तस्य को ति लक्ष्मी
 र्वाति श्रेयासा दित्याशयः अलं गतो वयं सु सर्व फलं विकलं विदधातीत्यर्थः ७ रं ध्वगे अष्टमस्य राजपुत्रे च द्रुमु नी ते सति
 शतं जी विन शतायु षश् त ह स्वदेशे देशांतरं च विभ्रुता ति ह्यना तले न ग नृपा द्रुमु नः सकाशा दि क्रु पा द्रुव
 वेद ह शी भौ न शक्रा तिस पदो वा तु क नु ॥ ७ ॥ शत जीवि नो र ध्वगे राज पुत्रः भव हृदशा
 तरे विभ्रुता स्ते ॥ निधानं नृपा द्वि कथा दाल भं ते युवत्पुत्र भव की ड न प्रीति म नः ॥ ८ ॥
 उधे धर्मगे धर्म शिलो ति धी मान् ॥ भवे दी क्षितः स्वर्द्धनी स्नान को वा ॥ कुलो द्योत क
 त् भा नुवत् भूमिपालात् पता पाधिको वा धको ड मु खाना ॥ ९ ॥ मितं मं वेदे नो मि
 तं संलभे तः प्रसा दादि वैकारि सौ राज वृत्तिः ॥ १० ॥ उ धे कर्मगे पूजनीयो विशेषात्
 पितुः संपदो नी ति द राडा धिका रात् ॥ १० ॥ विना लाभ भा वा स्थितं भ्रंश जातं न ला
 भो न ला वन्त्य मा मि ॥ कुत कं त्य को दा ह दानं च देयं क थं भू मु रा ल्य क्तं तु आ भ
 रहा रान्निधान द्रुम संवयं पदं तु द्रुवैर्क डने स्त्री केलि मंत मं न सि प्री ति मुखे ल भंत प्राप्नुवं ति ॥ ११ ॥ धर्मगे नवमस्य उधे अति
 श्री नान् धर्म स्त्री मातृ रण्य लो दी क्षितः सो म गायी स्वधु ति ह्यना तको गंगा स्नान व्रती भा नुवत् कुलो द्य क्त वं श
 प्रकाशक भूमिपा दा नृपा द पि पता पे ना धिका ड मु खाना सु ख र द्रुजनां वा धको हिं स को भवेत् ॥ १२ ॥ कर्मगे दशम

लुप्तपुत्रे बुको युवत्या स्त्री समुखं परं तु भोगे रति समये तु च स्वल्पं कालं स्थायी वीर्यं वीजं च विधत्ते तथा हेमवत्सु वर्णं तु ल्यो देह
 मो भां शरीरं कोति तत्तं पदं पृथिवी वा अमुकं तु मनु विधानं तत्र क्रोति समर्थो भवत्यन्वय इति शेषः तस्य को ति लक्ष्मी
 र्वाति श्रेयासा दित्याशयः अलं गतो वयं सु सर्व फलं विकलं विदधातीत्यर्थः ७ रं ध्वगे अष्टमस्य राजपुत्रे च द्रुमु नी ते सति
 शतं जी विन शतायु षश् त ह स्वदेशे देशांतरं च विभ्रुता ति ह्यना तले न ग नृपा द्रुमु नः सकाशा दि क्रु पा द्रुव
 वेद ह शी भौ न शक्रा तिस पदो वा तु क नु ॥ ७ ॥ शत जीवि नो र ध्वगे राज पुत्रः भव हृदशा
 तरे विभ्रुता स्ते ॥ निधानं नृपा द्वि कथा दाल भं ते युवत्पुत्र भव की ड न प्रीति म नः ॥ ८ ॥
 उधे धर्मगे धर्म शिलो ति धी मान् ॥ भवे दी क्षितः स्वर्द्धनी स्नान को वा ॥ कुलो द्योत क
 त् भा नुवत् भूमिपालात् पता पाधिको वा धको ड मु खाना ॥ ९ ॥ मितं मं वेदे नो मि
 तं संलभे तः प्रसा दादि वैकारि सौ राज वृत्तिः ॥ १० ॥ उ धे कर्मगे पूजनीयो विशेषात्
 पितुः संपदो नी ति द राडा धिका रात् ॥ १० ॥ विना लाभ भा वा स्थितं भ्रंश जातं न ला
 भो न ला वन्त्य मा मि ॥ कुत कं त्य को दा ह दानं च देयं क थं भू मु रा ल्य क्तं तु आ भ
 रहा रान्निधान द्रुम संवयं पदं तु द्रुवैर्क डने स्त्री केलि मंत मं न सि प्री ति मुखे ल भंत प्राप्नुवं ति ॥ ११ ॥ धर्मगे नवमस्य उधे अति
 श्री नान् धर्म स्त्री मातृ रण्य लो दी क्षितः सो म गायी स्वधु ति ह्यना तको गंगा स्नान व्रती भा नुवत् कुलो द्य क्त वं श
 प्रकाशक भूमिपा दा नृपा द पि पता पे ना धिका ड मु खाना सु ख र द्रुजनां वा धको हिं स को भवेत् ॥ १२ ॥ कर्मगे दशम

श्रीभोगांतरं सुरतांतो यस्यात्यवोर्त्वितासकष्टतः प्रयामिन
इत्यन्तिस्मादितो यः सदेववत्ततोपि धनतो विप्रमे स्थिति
नतमेत ॥ २ ॥ यस्य दुष्टि कथगः ततो यस्यादेवमंत्रो गुरुः सतो
तद्वर्त्तुना ज्ञातां न यो लयायान् अतिभुजः सोदराणां सुवर्त्तकत्वा

यस्य दादशे शीतां मुजन्मावुधो न चेत्तस्य स्वगृहं भूमिदेवा वारणा कथं भजंति आर्गदंति रणो संग्रामे वैरिणः क
स्माद्भिती मायांतिकः सुतो हिरण्यादिको यामनु भूयात्संचित इव स्युक्तो व्ययं कुर्यात् अपि व्ययस्येन फलमि
दं स्यादित्यर्थः ॥ १२ ॥ ^१लेन गेदेव पूज्ये गुणे सुवेयि सुवस्त्रालंकारेण शोभा द्योहीव देह सुंदर शरीरः सुखी
वति ॥ ११ ॥ न च दादशे यस्य शीतां मुजन्मा कथं तत् गृहं भूमिदेवा भजति ॥ रणवीर्येण
भीति मायांतिकस्माद्द्विरायादि कोशं शब्दकोत्तु भूयात् ॥ १२ ॥ इति बुधत आदि ॥ अ
श्रुत आदि ॥ १२ ॥ गुरुत्वं गुणैर्लेन गेदेव पूज्ये सुवेयि सुखी दिव्य देहो ल्यविर्यः
गति भविनी पार लौकिक विचिं मावमूत्रि व्ययं संवेर एव जति ॥ १ ॥ कवित्वे मति द
राडने तत्त्व शक्तिं सुखे दोष धृक् शीघ्र भोगांत एव ॥ कुटुंबे गुणे कष्टे तोद्व्यलक्षि
मदानोधनं विश्रमे यत्नतोपि ॥ २ ॥ भवेद्यस्य दुष्टि कथगो देवमंत्रो लघुनी लघीया
सुखं मोदणी ॥ कृतव्या भवेत् मित्र सार्थं न मेत्री ललाटे दये पर्थ लाभानत दत्त ॥ ३ ॥
विषाद रहितः अत्यवोर्त्विक्तः तत्तथा गुणेः पांडित्यलोक रजनादिभिर्गुरुत्वं वदन्मात्यत्व भविनीया पारलौकि
गति भविष्यत्स्वर्गवास हृषा भवेदिति शेषः वसुनीधनानि संवेर एव व्ययं वजति ॥ १ ॥ कुटुंबे गुणे द्वितीये मति क
वित्वे काव्य करणे मति दंडने तत्त्व शक्तिं नृपाधिकार करणे सामर्थ्यं सुखे दोष धृक्वाचालो वक्रगो वा

एकरी कृतव्या भवेत् तथामित्र सार्थं हितवर्गे मित्री न ललाटे
ये भगवन् जायते राजसमागते पितृद्वयार्थलाभो न भवेदित्यन्वयः

केनायस्यस-तथा मातृजातानां तच्छर्मनया मातुः रुजो रोगसं-
 भवेयुः ॥ ६ ॥ जा मन्नाभावे सप्तमयस्य गुह्यतस्य वही मति वि-
 भूतिश्च-धना-म-
 मिनीनां रतिषा-
 ॥ हिमसृष्टि-कीकृता-भा मिनीनीका-
 ॥ तिसृण अत्र वही सत्यो गर्वकृदपि

चतुर्थे गुणे सति द्विजोच्चारितोपि प्रपठितो वेदघोषो वेदोक्ता शीर्वादिसंवधनिः तद्वत्तत्त्व गृहधारतो वा जिह्वाऽश्वे
 रुच्चारितशब्दश्रूयते लिङ्घे लङ् प्रतिस्पृष्टिनः शत्रवोपि पारिचर्यं सेवां कुर्वन्ति तथाप्यतर्गतमनस्तप्तसो द्वे
 र्गस्यात्र-असंवा इति भावः ॥ ४ ॥ बुद्धिगोपंचमस्येदेव पूज्ये सति विलासो भोगमतिजल्पको वक्ता-कल्पकला
 गृहधारतः श्रूयते वा जिह्वा द्विजोच्चारितो वेदघोषोपि तद्वत् ॥ प्रतिस्पृष्टिनः कुर्वन्ते
 पारिचर्यं चतुर्थे गुणे तत्प्रमत्तगंतं च ॥ ४ ॥ विलासे मतिर्बुद्धिगो देवपूज्ये भवेज्ज-
 कं कल्पको लेखको वा ॥ निदाने मुते विद्यमानेपि भूतिः फलोपद्रवः पक्वकाले फ-
 लस्य ॥ ५ ॥ रुजात्रोजन-म्यारुजस्य भवेयुः रिपो वा कपतो प्रचुहंतत्त्वमेति ॥ वला-
 दुद्धतः कोरुणो तस्य जेता महिष्यादिशर्मनित मोतुलानी ॥ ६ ॥ मतिस्तस्य वही विभू-
 तिश्च वही रतिर्वै भवेद्रामिनी नाम बहो ॥ ७ ॥ गर्गवह्मद्वयस्य जीमित्र भवेत्सपिण्डाधि-
 को रवण्ड कंदर्प एवा ॥ ८ ॥ चिंनो वसेत्ते रके चैव गेहे चिरस्थायिना तत्त गृहे तस्य
 र्ककलेखकमुलिपिप्लुतस्य पक्वकाले फलोपद्रवकार्यविघ्नः मुते विद्यमाने सहाय भूतेपि विदाने परिणतस्यैव भू-
 तिर्धनं समृद्धिर्भवति सर्वत्र शेष ५ रिपो वहे वाक्यतो जविह्वा त्तो रोगपीडितोपि प्रचुहंतत्त्व-शत्रुहन्त-
 सामर्थ्यमेति प्राप्नोति-वलादुद्धतोरुणो तस्य को जेतानकोपि पराजयकर्त्तृत्वं सार्धः महिष्यादिभिः शर्मभोग

मातृवानसपिण्डाधि-
 गुणपूर्णा कंदर्पका-
 यस्य मृत्युगो श्रमस्यो गुरुः सनरः पेटके गेहेपितृ गृहे चिरं विरकी
 तं नो वसेत्तत्तिष्ठतु वैकुंठगतो देहांते बिभृमु लो कगो मीत्रसरेव

इत्यवरोपयस्मिन्नेव तत्र परिमित मन्त्रेन मन्त्रात्तमे पत्रे वक्तुं भो
 न्यादिनिभावः इदं फलं दत्तं मित्रं गोविन्दप्रकारेणान्वेयम् अथ
 वाक्का मंडप इत्यत्र उक्तं मणि इति वा पाठः १०

कारोप्यर्थे तस्य देहे शरीरमपि नोत्तहं कृतमपि गृहं तन्निष्कृत्य वक्तुं कालं कचवासी विंशतिविवर्तित्यर्थः त
 था तस्यां गतिरोगं रोगरहितं भवेत् धर्ममेव न वक्तुं गते **हंप्र** भूपतेर्वज्रभा म्दालस्यतो मदेना तव
 वानालस्येन च धर्मवैगुण्यकारो लब्धा वंदनादित्येक **हंप्र** भूपतेर्वज्रभा म्दालस्यतो मदेना तव
 मरणोऽपि लोकपर इति शेषः
 देहं चिरं नो भवेत् तस्मिन् रोगमंगं गृहं न्यु गायस्य वै कुराव गता ॥ ८ ॥ चतुर्भूमिकंततर्ग
 हं तस्य भूमिपतेर्वध्व भो वध्वभा भूमिदेवां गृहं धर्मगे वाधवां सुर्विनिता म्दालस्य
 तो धर्मवैगुण्य कारी ॥ ९ ॥ धजामं गड पेमान्दरं चित्रशालं पितुः पूर्वजेभ्योपितेजो
 धिकत्वं न तुष्टो भवेत् धर्मरापुत्रका र्णा पचे तस्य सामुद्रमे न ॥ १० ॥ अकुप्यं च ला
 भं गृहे किं न लभ्ये वंदत्यष्ट धीमंत मये मुनेन्द्रां पितुर्भार भूस्वी गजान्त
 स्य पंच पार्थ स्रदर्थो निवेदैर्भवाय ॥ ११ ॥ यशो कीदृशी सद्ये साभिमाने मति
 कीदृशी वं च न चेत परे वां विधीं कीदृशो थ स्य नाशो ह्येन त्रयस्य भवेत् पूर्वजैर्य
 धजामंडपे धजाशोभिते जनाये सभास्थाने चित्रशालं नाना चित्र सहिता शाला स्त्रीक्षारकाग्रहा यस्मिन् सनं
 दिरं भवतं पूर्वजैभ्योपि पितुस्तेजो धिकत्वं उभयेभ्योपि स्वस्य तेजस्त्वित्वा स्यादिति शेषः तथा पुत्रकानां
 शर्मण सुखेन तुष्टो न भवेत् सुतद्वेदी स्यादित्यर्थः प्रत्यहं प्रतिदिनं प्रस्थं षोडश पलपरिमितं सामु

लाभं गृहस्थे किं सुकुर्यं स्वर्गं शिख्यादि न तलभ्यं अपितु सर्वं
 लभेत् अये प्रसिद्धा अष्टमसुती यः द्या इन्द्रादयो वेद्या करणं सिद्धि
 मंत मष्टा वधाने वा वदंति पितुर्भार भूस्वी गजान्तः पायकस्त स्य स्वां गजा
 ओरसपुत्राः पंचसुतः तदर्थस्तद्वनं पश्यः अये भोगा अत

वे भुवाय यद्दानधर्मभोगार्थं न भवेदित्यर्थः कार्यं कर्मस्य दिति भावः पितुर्भारभृत्वं स्ववर्गयसदिति पाठो वा ११ यस्य व्यये द्वा
 देशे जीवित्वे तस्य साभिमाने सवर्गसंभवे विकीर्तयशोऽपित्वयश एवा परे वा वचने यामतिः सा कीर्तयशोऽपि कुवेर एव
 येनार्थस्य परमार्थरूपपरलोकस्य ताशो दृष्टादमहातिर्वासकीर्तयशो विधिरविधिरित्यर्थः ते तत्रः सर्वगंधर्वविषयकस्य
 यपरतं चक्री अविधिना द्रव्यत्याग एव सते भवेयुः १२ यदा समीचीनस्थानादिव द्रव्यः शुक्लोलग्रवर्ती तदा गंसु
 मजिवं ॥ ६२ ॥ इति गुरुतत्वादि ॥ अथ भृगुतत्वादि ॥ समीचीनमंगं समीचीनमंगः समीचीन
 दूरः समीचीनमंगं समीचीनमंगः समीचीनमंगः समीचीनमंगः समीचीनमंगः समीचीनमंगः समीचीनमंगः समीचीनमंगः
 वहुं गणा भोग युक्तः ॥ समीचीनकम्पा समीचीनशम्पा समीचीनशुक्ला यदा लग्नवर्ति ॥ १ ॥
 चो नानि विधुक्तानि कर्माणि यज्जना विनियमस्य समीचीनानि द्रव्यपूरत्र वा विषयभोगात्मकं तत्कर्मकतादि
 मुखं चारुभाषं मनीषापि चारुमुखं चारुचारुगिवासां सितम्प ॥ कुटुंबस्थितः पूर्वदेवस्य पु
 यः कुटुंबे न किंचारुचारुगिकामं ॥ २ ॥ गतिः स्त्रीजनै तस्य नो बन्धुनाशा गुरुयस्य इति
 व्यगोदानवानी ॥ नपूरी भवेत्तु त्रसौ र्वेपि मेनापतिः कातलोदानसंग्रामकाले ॥ ३ ॥
 माहेते धिको यस्तु र्यः सुरज्यो जने किं निजैश्चापैरुष्टतुष्टैः ॥ कियत्पावये ज
 मतः संनन्ना अधो नार्पितो पायनैरेव पूर्यः ॥ ४ ॥ सपुत्रेपि किं यस्य पुत्रे न शुक्लो
 सुवाणीकं जी मनीषापि चारुकुशाग्रधर्मिष्ठा वासुखं विषयजं चारुनाना प्रकारः वासांसि चारुणि विविधानि कुटुंबे
 न स्वजनै न किंचारुचो भनमनितु न किंचित् चारुगिकामसुवनिताभिलाषः स्यात् सुरितियथा संभवं शोः ॥ २ ॥
 यस्य दुश्चिक्का गृहीतयस्यादानवानां गुरुः शुक्लस्य स्त्रीजनै रतिः प्रीतिर्नो विधुनाशः किमुत सुखं तथा पुत्रसां स

वे भुवाय यद्दानधर्मभोगार्थं न भवेदित्यर्थः कार्यं कर्मस्य दिति भावः पितुर्भारभृत्वं स्ववर्गयसदिति पाठो वा ११ यस्य व्यये द्वा
 देशे जीवित्वे तस्य साभिमाने सवर्गसंभवे विकीर्तयशोऽपित्वयश एवा परे वा वचने यामतिः सा कीर्तयशोऽपि कुवेर एव
 येनार्थस्य परमार्थरूपपरलोकस्य ताशो दृष्टादमहातिर्वासकीर्तयशो विधिरविधिरित्यर्थः ते तत्रः सर्वगंधर्वविषयकस्य
 यपरतं चक्री अविधिना द्रव्यत्याग एव सते भवेयुः १२ यदा समीचीनस्थानादिव द्रव्यः शुक्लोलग्रवर्ती तदा गंसु
 मजिवं ॥ ६२ ॥ इति गुरुतत्वादि ॥ अथ भृगुतत्वादि ॥ समीचीनमंगं समीचीनमंगः समीचीन
 दूरः समीचीनमंगं समीचीनमंगः समीचीनमंगः समीचीनमंगः समीचीनमंगः समीचीनमंगः समीचीनमंगः
 वहुं गणा भोग युक्तः ॥ समीचीनकम्पा समीचीनशम्पा समीचीनशुक्ला यदा लग्नवर्ति ॥ १ ॥
 चो नानि विधुक्तानि कर्माणि यज्जना विनियमस्य समीचीनानि द्रव्यपूरत्र वा विषयभोगात्मकं तत्कर्मकतादि
 मुखं चारुभाषं मनीषापि चारुमुखं चारुचारुगिवासां सितम्प ॥ कुटुंबस्थितः पूर्वदेवस्य पु
 यः कुटुंबे न किंचारुचारुगिकामं ॥ २ ॥ गतिः स्त्रीजनै तस्य नो बन्धुनाशा गुरुयस्य इति
 व्यगोदानवानी ॥ नपूरी भवेत्तु त्रसौ र्वेपि मेनापतिः कातलोदानसंग्रामकाले ॥ ३ ॥
 माहेते धिको यस्तु र्यः सुरज्यो जने किं निजैश्चापैरुष्टतुष्टैः ॥ कियत्पावये ज
 मतः संनन्ना अधो नार्पितो पायनैरेव पूर्यः ॥ ४ ॥ सपुत्रेपि किं यस्य पुत्रे न शुक्लो
 सुवाणीकं जी मनीषापि चारुकुशाग्रधर्मिष्ठा वासुखं विषयजं चारुनाना प्रकारः वासांसि चारुणि विविधानि कुटुंबे
 न स्वजनै न किंचारुचो भनमनितु न किंचित् चारुगिकामसुवनिताभिलाषः स्यात् सुरितियथा संभवं शोः ॥ २ ॥
 यस्य दुश्चिक्का गृहीतयस्यादानवानां गुरुः शुक्लस्य स्त्रीजनै रतिः प्रीतिर्नो विधुनाशः किमुत सुखं तथा पुत्रसां स

कुं द्वेदया लुभि ॥ १ ॥ वनिजः स्त्रियैरप्येव जनेः किं यतोऽपि न
 सा श्रितजनै र ॥ २ ॥ किं यो यामाते दत्तापहारे रेव पुं गति पुः ज
 मतः स्वजन्मार्थः किं यदपरिमितं ससुखं यो यय दति मये न
 कुर्यात् ४

उत्तमपुत्रजननसमये अष्टमे देवपुत्रः पुत्रः चतुर्थांशं गोधादीनां सुखं ददाति
 तथा सुदवादी इष्टवः यः सिद्धिं कुरुतां वा सुखेन वा जन्मये अथ
 अथ कुरुतां वा सुखेन वा जन्मये अथ कुरुतां वा सुखेन वा जन्मये अथ
 पुनर्वर्तते ५ विविधे भोगे भुज्यते नगरस्मै यथा यथा वे पोरा

यस्य पुत्रे पंच नभावे शुक्रेण स पुत्रेणिकं पुत्रजन्म फलं तेनैव यः येन न संपादितोर्थः तेन प्रयासेन परिश्रमेणापि किं
 पुदकं विशिष्टोत्तर फलं सश्चर्यादि कृपं उद्धरति मनः संतोषं दृष्टं च विना मंत्रमिष्टासनाभ्यां मंत्रजपेन मिष्टा हारेणावा यदभय
 नात्कवित्वे काव्यकरणे सति न चेते ता धितेनापि किं अर्थात् यंच मेशु के सफलं पुत्रजन्मार्थाजक प्रयत्न ऐश्वर्यकारको मंत्र
 जपस्तु प्रिमनस्तोत्रं कारको ते प्रभोजन सामग्री काव्यकरणे सामर्थ्याध्ययनं च भवेदित्यर्थः ५ दानं वेज्ये शुक्रेशु क्रुगे

प्रयासेन किं यत्न संपादितार्थः ॥ बुदकं विना मंत्रमिष्टाशनाभ्यां माधितेन किंचित्कवि
 त्वेन शक्तिः ५ सदा दानं वेज्ये मुधा सक्तं शत्रु यशशत्रुगे चोत्तमौ भवेतां विपद्येत
 संपादितं चापि कृत्यं तपे मंत्रतः पुज्यसौख्यं न धत्ते ६ कलत्रे कलत्रा सुखेनो
 कलत्रात्कलत्रं तु पुत्रं भवेदुत्तमं गभं ॥ विलासाधिको गणयते च प्रवर्षी प्रयासात्
 के केन सुखं ति स्मार्त्तः ७ जनश्चुद्रवादी चिरं चाष्ट जीवेच्चतुष्टी सुखं देत्यपुज्यो
 ददाति ॥ जनुष्य सुमे कष्टसाधो जयार्थः पुनर्वर्द्धते दीप्यमाने धनरां ८ भ
 गोवित्रिको गोपौ केन पौराः कुसीदेन ये हृदि मस्मै ददिरम् ॥ गृहं ज्ञायते तस्मिन्
 कलत्रे सप्तमस्थे शुक्रे सति कलत्रा दितार्थाः सुखं कलत्रा श्लोकापदेशात् नो सुखं कटिस्थथा भवेदित्यर्थः कलत्रं श्रीशिभा
 ययोरित्यनरकां शात्रं वररत्नं स्त्रीरत्नं गर्भं सपुत्रगर्भा भवेत् विलासाधिको इति श्री ७ प्रवर्षी विदेशगमनं इति प्रयासा
 त्कलत्रं लोघमो गणयते कथं तथा केन वा तस्मात्पुत्रां स्व सुखं ति तज्जातु यथा हिताः सुकृतः सर्वः ७

पुरवासिनः कुसीदेन हृदि जीविकया हृदि ददाति ते केन सुखं तस्य तद्व
 मर्णमिति रिक्ता वसंतीत्यर्थः तथा तस्य धर्मं धजा देवं भिक्त्वा दत्ता गृहं ता
 यते प्रसिध्यति शेषः सहाय्यदिभिर्भ्रातृभ्यः सौख्यं शरीरसुखं च भवेदिति
 शेषः धर्मधजा विंगदृति एवमपरः विंगतद्रविमधारां

श्री भक्तयोगोऽभिज्ञेन जनानां विविधैर्लक्षणैः सदा कर्तव्यं तद्वत् कदा
 विविक्तं तमेति धनं मन्त्रादि विविधैर्लक्षणैः सदा कर्तव्यं तद्वत् कदा
 स्मादि लक्षणैः तिस्रः श्री नमः ॥ १२ ॥

कर्मगोदशमस्यो भृगुगोत्रवीर्यवंशवीजं संज्ञानवतं किं वा ह्युगादिः आत्मीयस्वकीय एव भ्रमोतीति विस्मरणा ह्यपश्चिन्नविक्षेप
 क्षेयार्थं इत्यनाशायनवाकिं यत्पहं विप्रवृत्त्या वा मृगाजीविकया जनाडुवरेः प्रतिष्ठार्थं स्थापितयारिषाश्च केविवाहा
 बाहदकं सुवर्णं तुलामानतमनपलेपरिमितं न चाकिमपितुलं फलं सर्वं स्यादेवाजातकीयप्रवृत्तिरिति पाठे तुला
 मानतः सकलमातेन जानकीयपितृसंबन्धिनीपुष्ट्या दृष्टिर्न किं ॥ १० ॥ यत्पुलगात्तुलामगणकादशस्योलाभ
 म्प्रथजादः सहोत्थादिमौर्यशारिरसुखच ॥ ६ ॥ भृगुकर्मगोत्रवीर्यरूपादिक्ष
 यार्थं भ्रमं केन आत्मीय एवात्तुलामानतोहारकं विप्रवृत्त्या जनाडुवरेः प्रत्यहं वा विवा
 हात् ॥ १० ॥ भृगुर्लभो साभदो यस्य लज्जा तु प्रमीहि पंचकृत्या च सम्यक् ॥ तम
 र्किर्तिमत्पानुरागं गुणाख्यं महाभाग्यं मे श्वर्ययुक्तं सुशीलं ॥ ११ ॥ कदाप्येति
 विज्ञेयं विलयेतपितं सितोदादेशे केलिसत्कर्मसंममं ॥ गुणानीचकीर्तिक्षयमित्रवे
 रं जनानां विरोधं सदा मोकोति ॥ १२ ॥ इति भृगुतत्त्वादि ॥ अथ शनितत्त्वादि ॥
 धनेनातिपूराति तृप्तो विवादीतनुस्थोर्केजेरथूलदृष्टिर्नरः स्यात् ॥ विषय
 दोदयताभकारी भृगुसंनरं सुशीलं गुणाख्यं गुणैर्युतं तस्य कीर्तिमत्पानुरागं कीर्तिमत्पवाक्यपरलोकं जनादिभिः
 शोभितं महाभाग्यं उत्तमं भाग्यवंतं श्रेष्ठयुक्तं प्रभुत्वाद्यमेतादृशं सम्यग्गृहीय राजानु कुर्यात् वतता रतया
 नृथ कृपुथ गव फलं स्यात् ॥ ११ ॥ द्वादशसितभुक्तोऽसौ केलिकर्मशर्मकीडा सद्ययजनिह सोख्यं गुणानीकी

तनुस्थे लज्जगेऽकजिरे मम शनोधनेनातिपूरणः संपूर्णः अतितुल्यमसु
 तोयहीनविद्यादि अपुसन्तः स्थूलदृष्टिः सूक्ष्मविचारसामर्थ्यः ॥
 छिजे विषयस्येव विपुलाशक अधिमानसं दुःखं करोतीति दृग्भावि
 वाधावातादिपीडमत्सरावेशयणे कर्षसिद्धिस्तु सन् स्वयमेवपी

मनुष्ये जातो मे नृके पितु संवधि यनं मंदिरं दूरं याति नाभ्य स्वरुजगतं
 स्मृतं वं धवर्गा पवा दो वलु निंदा गृहे वा हने हानयो नाशा गृहं नाति
 र्वा हने लाति श्वः पितु मातुश्चापि संतापकारी वात ऐगी स्मृति निंदा
 भः ॥ ४ ॥ सर्वमेव शनो प्रजाहेतुः ॥ एषी संतापनामिने न के शभा गोपि

उत उद्वेगवः स्यात् ॥ १ ॥ कुटुंबे वेदितं यि शनोऽसौ पुरुषः सुखापेक्षया सुखलाभे च यथा कुटुंबा स्वजना दर्जता विरु
 क्तः अन्यदेशा प्राप्ता इत्यर्थः किं किं वस्तु न भुंक्ते अपितु सर्वा विषय भागवा स्यात् तथा प्रशक्तिं परिचर्य विना लोह
 कं घटितं शस्त्रं कृपातादि अष्टधा तु वा सुवर्णं वा हिरण्यं वा हस्ति त्यादिति घंठके कोलमेत किं सगवैत्यर्थः
 दृष्टिजत्वादि ह्याधिवाधा स्वयंपीडो तोमसरावेश एवा ॥ १ ॥ सुखापेक्षया वज्रजतोमस
 कुटुंबा कुटुंबे शनो वस्तु किं किं न भुंक्ते ॥ समं वक्ति मित्रेण तिकै वचोपि प्रक्तिं विना लो
 हकं कोलमेत ॥ २ ॥ तृतीये सनौ शीतलं नैव चित्रं जना दुःखमाज्जायते युक्ते भा
 यी ॥ अविष्टं भवेत्कहिंचि नैव भाग्यं दृढाशोः सुखि दुःखः सत्कृतोपि ॥ ३ ॥ चतु
 र्थे शनौ पैरु कं याति दूरं धनं मंदिरं वंधु वर्गापवाहः ॥ पितुश्चापि मातुश्च संता
 पकारि गृहे वाहरो हानयो वात रोगी ॥ ४ ॥ शनौ पचमेव प्रजाहेतु दुःखी विभू
 तिश्च लातस्पृष्टि न्तमुद्रा ॥ रातेर्देवते धर्मशास्त्रे न तद्वत् कलिर्मित्रतोमं च
 मित्राणि समं साहंति कंदुः सहं वचो वाक्यं वक्ति वदति ॥ २ ॥ तृतीये शनौ जनासहजादे उधमाल्पशक्तमात्रं चित्रं
 नः शीतलं शांतं नैव जायते भाग्यलाभाद्यदृष्टं अविष्टं विघ्न रहितं कहिंचित् कहिंचिन्न कदापि नैव भवेत् यु
 क्तभाषी मितवक्ता दृढाशो अचला दृढः अतएवा सुखी सत्कृतोपि दुःखो मुखरो भवेत् ॥ ३ ॥

अति प्रदत्तं समुद्दिश्यता अस्थिरं बुद्धिर्न बुद्धा कुटिलेत्यर्थः देवता
 देवविषय - धर्मशास्त्रे धर्मप्रतिपादके च दृष्टमृत्या दोन एतिः पीति
 विभ्यास इति यावत् - तद्वत् न तो विचार विषय भिन्नतो मित्रेण कलिः
 कलहः जातु पीडा कुक्षि विषय के दृष्टमिति शयः ॥ ५ ॥

तथा बाधिनः शुद्धदर्शीपरदोषा न्यपि न दृश्येते जनकेन वंशवृत्तं करोति म
हाधुनोऽतिदुर्गमं म विस्मादिभिर्भावात् ॥ ८ ॥ मानिर्धर्मगो न वमभ्यधो न म
मतिस्त्रिक्लापि य वि ० यावरकरीलो न तिके कडकयोगरास्त्रि
निपादकमर्थे र ० ॥ ९ ॥ भावा एतस्मात्पुनरेव कुतिर्दीनवज्ज

यस्य वरिष्ठो भवने इतस्मिन् सूर्यस्य पुत्रो यदि भवेत् तस्यारेः शत्रो भूयते राजश्वोरतः सकाशाद्भीतयः किमपि दुर्वल
र्थः युद्धे रणो वा देयो ह्यप्रतिवादि सत्सु खो न भवेत् वटादुद्धितः को रणो तस्य तस्य जेता इति वा पाठः सुगमार्थः
माहि **सु** व्यादिकं सैरिभिः प्रभृति च तया सुखं मातुलानी विनाशश्च भवेत् ॥ ६ ॥ शनौ धृतगे स प्रमस्ये सुदाग
ः **सु** भन **सु** मित्र **सु** हि **सु** का **सु** रि **सु** वा **सु** वि **सु** मा **सु** य **सु** व **सु** ज **सु** त **सु** ध **सु** त **सु** चि **सु** र **सु** व **सु** का **सु** त **सु** न **सु** हे **सु** त **सु** ख **सु** न **सु** भ **सु** वे **सु** दि
तः काडपोडा ॥ ५ ॥ अरिभूयते भारता भीतयः किं यदि न स्प पुत्रो भवेत् ॥ ५ ॥ स्प शत्रो ॥ न युद्ध
भवेत् ॥ रंज स्पयो ह्यमहि व्यादिकं मातुलानी विनाशः ॥ ६ ॥ सुदाग न मित्रं चिं चाह वि तं वा
नौ यु नगे दपती रोग युक्तौ ॥ अनुत्साह सात स हृद्वी न चेताः कुतो वीर्यवान् विह्वलो
लोलुपः सात ॥ ७ ॥ वियोगो जनानी त्वनोपाधिकानी विनाशो धनानी सकोप स्प न स्प
त ॥ शनौ ध ग व्याधित शुद्ध दर्शी तद्रे ज नैके तवो के कोरतु ॥ ८ ॥ मतिस्त स्पति के तु
शीलं रतिर्योगं शास्त्रेण गोरज स म्पात ॥ मुहूर्द्ध गतो दुःखितो दिन बुद्ध्या शाने र्द्ध म्भग
ः शर्म कृतं स न्य मे द्वा ॥ ९ ॥ अजात स्प साता पिता वा दूरे व हृथा प्रव तौ दुष्ट कर्मोधि
त्यर्थः वं पती स्त्री पुत्र या व पि रोग युक्तौ साता मिति शेषः तथा अनुत्साह सात त्व हृत् निरंतरं अनुत्साही हत चे
तौ हीनचेतो मान स पक्ष सः विह्वलः अकिंचि करः लोलुपः अतिवृद्धः कुतो वीर्यवान् स्यादिति सर्वत्र संवेधः ॥ १० ॥ धुगे अ
ह मस्य शनौ अनौ पाधिकानी मुपाधिरहितानी जनानी वियोगः ससंगाभावा इत्यर्थः धनानी विनाशो यस्य न स्यात् सकः
तथा बाधिनः

एते दीनानि न वं ध व ग र्हा म
१० ॥ त एव शर्म कृतं सर्वे वां सुखकारी स्या
त स न्य स दाय ॥ ११ ॥ य स्य कर्म गो द श म स्यो
मैद न स्य माता त्यागी मातु रभाव न तस्मा एव दुग्ध पानं स्यात् वा द रे व र

धर्मोऽर्थस्य नो शर्मोऽभयः कातरं नमिष्यमभिजिपोनिर्लज्जः संदने
 नो मंदं हृदिः तस्मिन् दृष्टो पुरा तौ गृहे नो प्रसन्नः मयः च प्रवर्तते
 प्रयोऽननो नो नमः कर्मो वादशस्यात्तु गतः स नृसिद्धिर्धर्मकृतः

अल गवधः मार्जकत्वेन पितावाल्म्यस्य तत्पित्रोर्नाशो भवेदिति भावः तथा आधिपत्या कोष्ठपालत्वादेर्हेतोर्धृथातिका
 रणं सर्वतः सर्वेषु लोकेषु कर्मताडनदंडनादिशक्तिः क्रमेण विग्रहे जयः सर्वमुखमेधते वदति जीविकाजीवनवृत्ति
 सुखस्य वेतनत्वादिति भावः ॥ १० ॥ सुबोधार्थं दशमस्य शनेर्मर्तातरमाह यो मगे दशमस्य शनो प्रातामुखं विंदते किं पि
 तृणात् ॥ शनो रधते कस्मिन् शम्भुमदी जया विग्रहः जीविका नो तु यम् ॥ १० ॥ शनो
 यो मगे विंदते किं च मात्मा सुखं शैशवं दृश्यते किं पुत्रा निधिः स्थापितो वा पिता वा
 ह्येति श्वपुणः श्वपुं द्रुवं दृश्यते तो देवतो वा ॥ १० ॥ स्थिरं वित्तमायुः स्थिरमानसं चास्थि
 राने वरोगादयो न स्थिराणि ॥ अपत्यानि शूराः शतोदूकः वप्रयं चाधि कोला भोग
 भानु पुत्रे ॥ ११ ॥ व्ययस्येयदा सूर्यः सूनो नरः स्याद्दशराथवानिस्त्रपोसंदनेनः
 प्रशन्नो वहिर्लो गृहे लग्न पश्च व्ययस्योरिपुर्धं सकृद्वन्न भोक्ता ॥ १२ ॥ इति शनि
 तत्वादि ॥ १२ ॥ अथ राहु तत्वादि ॥ स्ववाक्ये समर्थः परेषां प्रतापात् प्रभावात्समा
 स्थिर आरोग्यं स्यादित्यर्थः अपत्या निसंतानानि नास्थिरानि संतानशोकः स्यादिति भावः शतांशुत संख्यमनुष्येभ्यो
 पि प्रपंचाधिकः गगद्वेष्टो पाये विशिष्टः एको मुख्यश्चरश्च स्यात्पु रितियथार्थं शेषः ॥ ११ ॥ व्ययगो हादशगे यदा

अनाशकरः यज्ञभोक्ता यज्ञद्वयेतवे भव स मृद्धि रिति शेषः ॥ १२ ॥
 यस्य दशराथ मोराहः स नरो भग्नारि वीर्यः पराजित शत्रुः स्ववाक्यपा
 लने परेषां प्रतापात्संजमानः समर्थः परेषां प्रभावात्स्वयत्नयत्तिया

यमहेतुः काराणोक्तः काराणोक्तः कथं स्यादलभो भवेदित्यर्थः ॥ अत्र तु यो अत्र
 ते राहुश्चैवातुर्नेह प्रत्यक्षं दृष्टं ॥ अत्र तु यो अत्र ते राहुश्चैवातुर्नेह प्रत्यक्षं दृष्टं ॥
 यामनः संतापेन व न हि ॥ अत्र तु यो अत्र ते राहुश्चैवातुर्नेह प्रत्यक्षं दृष्टं ॥
 विद्युत इत्यर्थः अथ न मे ॥ अत्र तु यो अत्र ते राहुश्चैवातुर्नेह प्रत्यक्षं दृष्टं ॥
 कुतश्च कस्यापि भुज न योर्वा स राहुश्चैवातुर्नेह प्रत्यक्षं दृष्टं ॥

न्य राधा न्य रास्वामी च आच्छादयेत् आत्मसाधनं कुर्यात् भूरि रागे व ह त्वी कोपि कलत्रे स्त्री विषये अधृति असंतोष पाया
 व कामाधिकः स्यादिति भावः ॥ १ ॥ कुटुंबोद्वेगं तमो राहु ॥ अत्र तु यो अत्र ते राहुश्चैवातुर्नेह प्रत्यक्षं दृष्टं ॥
 दयेत् स्वानपराधान् ॥ तमो यम्य लग्नं सभग्नं रिविष्य कलत्रे धृति भूरि रागे पि याया
 त् ॥ १ ॥ कुटुंबे तमो नष्ट भूतं कुटुंबं मखात्तं निर्भयो विप्रवालः ॥ स्वर्गोपणाशो भयं श
 त्रुतश्चेद वृषी रवले भ्यो लभेत्पारवश्यं ॥ २ ॥ न नागो थर्मिहा भुजा विमेषा प्रयाती हिमि
 हि मुते तत्सत्त्वं ॥ तृतीयजगत्सो दारत्वं समति प्रयातो पि भाग्यं कुतो यत्सुहेतुः ॥ ३ ॥ च
 तुर्थे क मातु नेह ज्य देहा हृदि ज्वा नयाशी तर्ल किं वहि स्यात् ॥ संचेद न्य मयगो वा बुध
 र्क्षे ॥ मुग भूपते वंधुरेव ॥ ४ ॥ मुते सुतो त्यति हस्ति हि का याः सुतो भामिनी चिंतया चिंतना
 पः ॥ मति कोड रोगे कि माहार हेतुः प्रपंचेन किं प्रापका दुष्टवर्ज ॥ ५ ॥ बलं बुद्धि वीर्यं
 भवं बल भेत् ॥ तथा मृग्या भाषिता मिथ्या भाषितेति भयं भय रहितं विप्रवालोद्वेग रक्षः कृपण इति यावत् ॥ स्वर्गोपना
 शो वंधुना गो भवेदिति रोमः ॥ २ ॥ इह जन्मनि तृतीये सिंहा सुते राहो भुजा विक्रमेण बाहुवलेन तागो हस्ती अथवा सिंह
 सारस मत्स्य तुल्यतां न प्रयाति जगत्त्रे लोक्य सो दारत्वं भ्रातृ भावं समति ॥ तथा भाग्यं प्रयातो पि प्राप्ता भाग्यो पि यत्त हेतुः यत्त स्या

राहु भूपतेः वंधुरेव ॥ १ ॥ अति प्रेयः स्यादिति पूर्वैरा न्वयः ॥
 सुतेपंचमभावे सिंहा ॥ अति प्रेयः स्यादिति पूर्वैरा न्वयः ॥
 त्या म कोषाया वनिताया स्थितः ॥ अति प्रेयः स्यादिति पूर्वैरा न्वयः ॥
 कोड रोगः कुक्षि रोगः कुक्षि माधो सति आहार स्य हेतुः कारणं ओषधौ
 हि कं न किमपि अर्थात् कुक्षि रोगो अग्नि मो धं च प्रापका दुष्टवर्जः लोभ

श्रमाग्न्याभः सकृदेकवारमेव भ्रमः कार्यहानि रसकमुद्रभवेदिति शेषः
 यमत्रिजि को गो न वमराहश्चेत्स नरो मनीषी बुद्धिमान् स्वर्गगोः प्रजि
 नोदयातु र्दयावा न देवनीथ को तु को सभायाः यो न कः प्रकाशकः सा
 रूक ननु प्रकारं न स्यति न सदा विमो यालय न ॥ ८ ॥

कार देवं विना प्रपचे न यत्न विस्तारेण किं नया शोभूयात् चत्पला भश्च भवेदिति सर्व शेषः ॥ ५ ॥ ये योजनानां वैरिभावे
 धष्टे स्थितो राहु सा द्विपूणा मरणमपि देहे देव शत्रु संघातं नाशयेदित्यर्थः तथा वलदेहिकं बुद्धि वीर्यं चातुर्यं तद्वर्जनं वलादा
 क्षण्य वशाद्धनं धनं जर्नं स्थिरं मानं संतो मातुः पितृ व्याश्रुतो मनश्च पुं चलं मातृपित्र्यैः सहजा भावश्च स्यादिति सर्वत्राशेषः
 ॥ ६ ॥ धृते सप्तमे च दूमरी राहुश्चेत्कदाहे स्यापितो मिति शेषः जीत वेदाः अग्निर्यथा लोडयेत् संतापे देवं विधातु पा
 धर्न तद्वर्जनं स्थिता वैरिभावे धिये योजनानी ॥ रिणा मरणं देहे देवराजं स्थिरं मानं
 मातुर्लोपित व्याः ॥ ६ ॥ विना शूलभे युद्यते तदु वत्पारुजा धातुपाकादिनां च दूमरी
 करोह्यथा लोदेय जात वेद वियोगा पवादाः शमने प्रयाति ॥ ७ ॥ नपैः पडिते वरि
 नः स्वैः सकृत् भाग्य लाभो सकृत् भ्रंश एव धर्न जा
 त कं तं जनाभ्य तजति श्रुं ग्रंथि कृद् धुगो वध शत्रुं ॥ ८ ॥ ननिषि कृतं न त्यजेद् धुर्का सदा
 पालयेत् पुजितं स्यात् गुणैः स्वैः सभाया तको यम्य च त्रिजि को गो तमः को नु की दे
 वती र्थे दयालुः ॥ ९ ॥ सदा मुद्र संमर्गतो तीव्रगर्ध्व लभे मानिनी कामिनी भोग मुच्चैः ॥
 कादिना रुजारां गो न तदु वत्पारुजा धातुपाकादिनां च दूमरी
 शांति न प्रयाति ॥ १० ॥ रं धुगो वध शत्रुः राहुः श्रम ग्रंथि कृत श्रमेण वरु प्रयासेन ग्रंथिं वात गोलकं करोति कृत च
 पुनस्तं न रं जनाभ्य तजति यथा जनक स्येदं जात कं धर्तं पितृ व्यं नृपैः राजभिः पण्डितैश्च वदितः पूजितः स्नेः स्वर्जने दित

स्वर्गदशनस्ये भोगो गेहो सति असौ जने म
 यी कुरु कर्मा अत एव जने र्था कृतः
 सदा स्नेह संसर्गति अतीव गर्व उच्चैर्मानिनी कामिनी भोग मान वेति
 स्वीरति मुनमी लभेत् ॥ १० ॥

अथ केतोर्भक्षकत्वात्माह्वयमृजन्मकाले शिशुकीर्तः ननु स्थोजप्रस्थः
 वां ध्वेः आह्वयः के मि शक रौ कल रकारकडुर्जनेभ्यो दुष्टजनेभ्यो भ
 यस्याकलत्वं मनो पि व्यु नो कलत्रादि विंता सदोद्वेगाता उद्वेगाश
 याददेहे गारुनीवा ॐ य ॥ संवक्षिनी पीडा अनेक प्रकारागम्यात्

लाभगस्तमो गुरुश्चेत्सुतोत्पत्तिमो रव्यं सदा म्लेच्छ तो र्थे इव्यं चलभेत् साभिमानं किं करेण सेवकेन चरेत् भृत्यैर्विना न
कुत्रापि गच्छेदित्यर्थः विदेशं किं व्रजे किमर्थं गच्छेत् गृहस्थित एव सर्वतो लभेदिति भावः धूर्तविंध्यवो मित्राणि य
स्य सः कृत्तानां वंधुवर्गत एवान धि र्थीपेशून्येन सर्वानर्थं कारो यशार्थं न हरेद्गुह्यं यात् तद्रिया सर्वेददत्तामा
जलैर्व्याकुलो मो मुखे नाधि सेते मेदर्थं व्ययी कूर कर्म्मार्थं गौ ॥ १० ॥ सदा म्लेच्छ तो र्थ
लभेत्साभिमानश्चेत् किं कोरा व्रजे किं विदेशं पार्थानेन न र्थो हरे धूर्तवंधुः सुतोत्पत्ति
मो रव्यं तमो ला भगश्चेत् ॥ ११ ॥ तमो द्वादशे दीन तां पार्श्व शूलं प्रयत्ने कृते न र्थ ता मा
त नोति ॥ खले मित्रतां साधु लोके रिपुत्वं निगमे मनो वा छि तार्थस्य सिद्धिं ॥ १२ ॥
अथ केतु फलान्याहा ॥ ॥ तनु र्थः शिखि वंधवैः क्लेश कर्त्ता तथा दुर्जनेभ्यो भयं
व्याकुलत्वं ॥ कलत्रादि चिंता सद्दो द्वे गता च शीरे व्यथानै क धामा मृती स्यात्
१ ॥ धने केतु रव्य ग्रहा किं नो शा धने धान्य नाशाः मुखे रोग कृच्छ्र ॥ कुरुवादिदो
शयः ११ द्वादशे तमो दीन तां पार्श्व शूलं को डे वा तपी जां खले मित्रतां साधु लोके - सज्जने रिपुत्वं शत्रु भावं प्रयत्ने
कृते ऽ न र्थ तां स्वेष्ट का र्यं वै परीत्य परिणामे मनो चितार्थस्य सिद्धि मा तनो तीत्यस्य सर्वत्रान्वयः ॥ १२ ॥

इत्यर्थः ॥ १॥ धात्रे ० ॥ द्वितीये केतुश्चेत्तदा धनद्रव्यविषये नरे
शादातः संकाशादव्यग्रता धान्यस्य आश्रितस्या नस्य नाशः शुखे
रोगकः कुटुंबान्मित्रादिभिर्विरोधः किं सत्कृतुं वचः शोभनवाक्यम
पिनस्वेष्टहे भेषगते सोम्यगेहं कन्यामिथुनयो रिति सोम्यं भवेदि

नरास्त्रधातादिवा. वातादि. गे. गवा. क्रेशः. स्वधु. ध्या. क्. ध्या. पा. पा. ज. न्व. द्य.
 पुत्राल्प. मं. न. ति. : स. न. र. गे. वी. ध्य. धु. क्रो. पि. दा. सो. भवे. दि. ति. प्र. म्य. स. र्व. ज्ञा. तु. ध. ग. :
 ५॥ यष्ट. भा. वे. न. म. सो. रा. हो. धु. द्य. भो. गि. उ. छ. के. ना. वि. त्प. र्थः. गे. ते. स. नि. मा.
 तु. दा. न्मा. तु. स. र. म. न. स. भ. ग. : स्वा. द. ए. हा. नि. : रि. धु. र्गा. वि. ना. ज. धु.

इति सर्वत्रान्वयः अवशोकद्वयेपियदालग्नः केतव इति धने केतव इति इद्वचनपाठश्चित्यः कांतिमंडलसंपातयो
 रेव राहुकेतुसंज्ञया स्थानग्रहत्वेन सिद्धांतोक्तेरेकवचनस्यैवोचितत्वात्केतूनां संहितोक्तवद्वत्त्वात्तद्विषयं ज्ञेयमि
 ति ॥ २॥ विक्रेतृतीये शिखीकेतुश्चेद्वनं भोगी विषयमुखमैश्वर्यतेजरातअयमप्यधिकं रात्रुनाशं च पुनर्विवादं सुह
 वोवचः सत्कृतं वा **मवेत्स्य** गेहे सोम्य गेहे ति सौरवां ॥ २॥ शिखीविक्रेतृशत्रुनाशविवादधनं
 भोग्यमैश्वर्यतेजोधिकं च ॥ मुहूर्तवर्गनाश्री सदा बाहुपीडा भयोद्वेगचिन्ता कुलत्वं विध
 ते ॥ ३॥ चतुर्थे नमातुं मुखं नो कदाचित् मुहूर्तगतः पैतृकी नाशमेति ॥ शिखीबंधुव
 र्गा मुखं स्वाच्चे गेहे चिरं नो वसेत्स्व गेहे व्यग्रता च ॥ ४॥ यदा पंचमेशु पुच्छप्रया
 तित दामोदरे घातवातादिकं ॥ स्व बुद्धि व्यथा संतीतिः स्वल्पपुत्रा सदा सो भवे दीर्य
 युक्तो नरोपि ॥ ५॥ तमः पृष्ट भोगाते यष्ट भाव भवे मातृलान्मानभंगोरिपूनी विनाश
 श्वतुष्यासुखं तुच्छ चित्रं शरीरे सदा नामयं व्याधि नाश ॥ ६॥ शिखीमप्रमेभूयसी
 वर्गनाशः बाहुपीडाः सदा भयोद्वेगचिन्ता भिराकुलत्वं विधत्ते ॥ ३॥ चतुर्थे शिखीचिन्मातुर्मुखं मुहूर्तगतं कदाचि नो
 खं पितृकं पितृसंवंधिधनादिवस्तुनाशमेति स्व गेहे चिरं नो वसेत् वा सश्चेद्यग्रता व्याकुलत्वं स्वाच्चे धनुषि स्व गेहे माने शिखी
 नीबंधुवर्गा मुखं भवेदिति शेषः सर्वत्र ॥ ४॥ पंचमेशु पुच्छं केतुः प्रयाति तदा सोदरे भ्रातृविषये घातवातादिकं घाते

चतुष्यदागे महिष्यादिना वा सुखं तुच्छचित्तं होतमनस्त्वं शरीरे सदा अ
 तामयं आगे गेवं व्याधि नाशश्चे भवेत् ॥ ६॥ सप्रमे शिखीचिन्मागचिन्ता भूयसी
 वक्षीति हननक्षमस्य नाशो भयवावारिभोतिर्जलभयं कुलत्रादिपीडा मय
 अर्थस्य व्यग्रता मनसः कीटगोहृष्टि कर शिखीः केतुश्चेत्सर्वदा ता

कदाचिदाहनेवाहनादिभित्तं पीडितं पितुर्नो मुखं दुःखमिति स्वर्गः जन्मनि
 दुःखं नो भवेत् ॥ श्रीचमकं कर्मसु च न कुरुतां करोतीति सर्वजाय
 १३

भकारी भवेत् ७ अष्टमे राहुपुच्छे केतो सति गुदं अर्सादि रोगै र्वश्यं पीडां ते वाहनादिभवं त्वदस्य रोध इत्यत्र छं
 दोभंगत्वा हस्तनां विरोध इत्येव पाठः कीटकं न्याजगोयुग्मगेतु दृष्टि कर्कस्या भेद्यद्वयमिधुनस्ये केतो सदा
 र्थलाभो भवेदित्यर्थः ८ यदा धर्मभावेन वमे शिखी तदा नी स हो स्थानां भ्रातृणां पीडां व्यथां वाह रोगं भु
 मार्ग चीत्तानि वृत्तस्वनाशोऽथवा वारिभित्तिः ॥ भवेत्कीटकं सर्वदा लाभकारी कलत्रादि
 पीडा व्ययो व्यगुता चेत् ॥ ७ ॥ गुडं पीड्यते र्शादी रोगै र्वश्यं भयं वाह नोदः स्वद्वयस्यो
 धा ॥ भवेदष्टमे राहुपुच्छे र्थलाभः सदा कीटकं न्याजगोयुग्मगेतु ॥ ८ ॥ शिखी धर्म
 भावे यदा क्लेशनाशः सुतार्थी भवेत् सुखतो भाग्यवृद्धिः स हो स्थानां वाह रोगं
 विधत्ते तपोदानतो हास्य वृद्धिं न दानी ९ ॥ पितु नो मुखं कर्मणा यस्य केतु यदा
 दुर्भगं कष्ट भाजं करोति ॥ तदा वाह रोगो पीडितं जातु जन्म दृष्ट्वा जालिकं न्या सुवेच्छतु
 नाशं ॥ १० ॥ सुभाग्यः सुविद्या धितो दर्शनीयः सुगात्रं सुतेजा सुवरेत्रापितस्य
 जेष्ठाभिः तपोदानतो हास्य वृद्धिः तन्नपसादानेन लोकोपहास्यतां विधत्ते तथा क्लेशनाशः सुखतो भाग्यवृद्धिः सु
 तार्थी च भवेत् ९ यदा कर्मणा दशमस्थायस्य केतुस्तदा तं दुर्भगं असुंदरं कष्टभाजं क्लेशभागितं जालु

लाभगः शिविकेतुः १० सुभाग्यः सुविद्या ११ धिकः सुगात्रः शोभनांग अतः सुवदर्श
 नीयो मनोहरः सुतेजाः शोभनप्रतापः सुवस्त्रोपिस्मादिदिश
 यः तस्य संतति दुर्भगा भाग्यहीना दरे भये पीड्यते च ११